

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci rozhodl samosoudkyně Mgr. Lucíí Trejbalovou ve věci

žalobkyně: X
bytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 5. 2021, č. j. X

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Žalobkyně se domáhá přezkumu shora označeného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto její odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu Práce ČR – krajské pobočky v Liberci (dále jen „úřad práce“) ze dne 18. 3. 2021, č. j. X.
2. Tímto rozhodnutím úřad práce rozhodl podle § 44 odst. 3 a odst. 7 písm. b) a § 75 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, o snížení dávky hmotné nouze příspěvku na živobytí z částky 3 860 Kč na 2 490 Kč měsíčně od 1. 3. 2021. Důvodem snížení příspěvku na živobytí na částku existenčního minima 2 490 Kč byla skutečnost, že žalobkyně pobírá dávku nepřetržitě po dobu šesti kalendářních měsíců ve smyslu § 24 odst. 1 písm. f) zákona o pomoci v hmotné nouzi a není osobou, u které se nezkoumá zvýšení příjmu vlastní prací, ani osobou, která pobírá podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci, ani osobou, která má příjem z výdělečné činnosti v rozsahu alespoň 20 hodin v měsíci, ani osobou, která je invalidní ve druhém nebo třetím stupni, ani osobou, která vykonává dobrovolnickou nebo veřejnou službu v rozsahu alespoň 20 hodin v měsíci, která se účastní projektů organizovaných úřadem práce, ani osobou uvedenou v § 3 odst. 1 písm. a) body 1 až 10 zákona o pomoci v hmotné nouzi.
3. Napadeným rozhodnutím žalovaný zamítnul odvolání žalobkyně a prvostupňové rozhodnutí úřadu práce potvrdil. V odůvodnění rozhodnutí žalovaný uvedl, z předložené spisové dokumentace vyplývá, že žalobkyně požádala o dávku příspěvek na živobytí dne 27. 8. 2020, dávka jí byla přiznána rozhodnutím ze dne 27. 10. 2020 ve výši 3 860 Kč měsíčně od září 2020. Od srpna 2020 je žalobkyně v evidenci uchazečů o zaměstnání, bez nároku na podporu v nezaměstnanosti. Dále žalovaný konstatoval, že žalobkyně pobírala dávky pomoci v hmotné nouzi od roku 2015 do roku 2020. V průběhu jejich pobírání byla dne 10. 2. 2017 seznámena se změnou zákona o pomoci v hmotné nouzi a poučena, že orgán pomoci v hmotné nouzi bude posuzovat snahu o zvýšení příjmu vlastní prací s tím, že nebude-li příjemce dávky po šesti měsících pobírání příspěvku splňovat stanovené podmínky, bude mu dávka snížena na částku existenčního minima. V řízení byla žalobkyni následně z tohoto důvodu dávka snížena na existenční minimum, až nástupem do projektu organizovaného krajskou pobočkou úřadu práce v listopadu 2018 jí byla dávka zvýšena na životní minimum. Shodně s úřadem práce žalovaný uzavřel, že důvodem snížení výše příspěvku na živobytí na částku existenčního minima bylo zjištění, že žalobkyni byl nepřetržitě vyplácen šest po sobě jdoucích měsíců příspěvek na živobytí, žalobkyně současně není osobou, na kterou by se snížení částky na částku existenčního minima podle ustanovení § 24 odst. 1 písm. f) zákona o pomoci v hmotné nouzi nevztahovalo. Orgán pomoci v hmotné nouzi nezkoumá, z jakých důvodů příjemce dávky není např. výdělečně činný, nevykonává veřejnou službu či se neúčastní některého z projektů organizovaných příslušnou krajskou pobočkou úřadu práce. Ze spisové dokumentace přitom nevyplývá, že by se

žalobkyně po dobu pobírání příspěvku na živobytí aktivně snažila získat zaměstnání. Dotazem na odboru zaměstnanosti bylo žalovaným ověřeno, že žalobkyně byla zapojena do on-line zprostředkování, byla jí zaslána prezentace a dotazník v rámci on-line zprostředkování (měla uvést, jaké další informace by měla zájem, včetně informací o možném vstupu do projektu, který by byl i v době pandemie možný), na toto však nereagovala. Žalobkyně se mohla do projektu zapojit zejména po pěti měsících evidenci uchazečů o zaměstnání i ze své iniciativy. Z oddělení zprostředkování zaměstnání dostávala pravidelné informace a mohla sama iniciativně reagovat na on-line komunikaci. K námitkám žalobkyně žalovaný poznamenal, že dle usnesení vlády ČR ze dne 12. října 2020 č. 1026, o přijetí krizového opatření k zajištění plynulosti poskytování nepojistných sociálních dávek (dále jen „usnesení vlády č. 1026“), v řízení z moci úřední může být prvním úkonem vydání rozhodnutí ve věci. U řízení zahájených z moci se vydávají rozhodnutí a oznámení v souladu s § 75 a § 76 zákona o pomoci hmotné nouzi, tedy v případě snížení opakující se dávky se vydává rozhodnutí. Po zjištění, že se změnila výše dávky, nárok na dávku zanikl či nastal důvod pro zastavení výplaty dávky, nevydává se oznámení o zahájení správního řízení z moci úřední, ani se účastník řízení nevyrozumívá o možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí před jeho vydáním. Podle žalovaného nebylo rozhodování úřadu práce nepředvídatelné, neboť již v předchozím pobírání příspěvku na živobytí byla žalobkyni dávka snížena na existenční minimum ze stejného důvodu jako v tomto řízení. Vzhledem k tomu, že žalobkyně je opakovaně příjemcem dávek pomoci v hmotné nouzi, informace o snížení částky živobytí na částku existenčního minima jí byly známy.

II. Žaloba

4. Ve včasné žalobě žalobkyně namítala, že nebyla seznámena s žádnou listinou či dokladem, z nichž by bylo patrné, že jí úřad práce nabídl veřejnou službu či účast na projektu a že účast odmítla, případně neodmítla, ale nezúčastnila se. Rozhodnutí nepřihlédlo k aktuální krizové situaci způsobené pandemií onemocnění COVID-19.
5. Pokud žalovaný poukázal na usnesení vlády č. 1026, namítala žalobkyně, že v řízeních z moci úřední může být prvním úkonem v řízení vydání rozhodnutí ve věci, nejedná se o zákonnou povinnost. V takovém případě jsou státní orgány povinny použití tohoto způsobu vydání rozhodnutí řádně odůvodnit, což úřad práce neučinil. Pokud žalovaný argumentuje spisovou dokumentací, s tou jí úřad práce neseznámil, ačkoliv mohl. Úřad práce měl možnost sdělit jí skutková zjištění před vydáním napadeného rozhodnutí. Mohl nabídnout či upozornit na možnost aktivit typu veřejná služba nebo možnost účasti na vhodném projektu. Žalobkyně na základě informací zjistitelných z internetových stránek úřadu práce předpokládala, že v této situaci úřad práce takové aktivity nenabízí. Nadto je úřadu práce známo její studium vysoké školy, kterým si zvyšuje kvalifikaci.
6. V rozhodnutích obou orgánů chybí údaje o konkrétních skutkových okolnostech k posouzení, zda se jedná o přípustný zásah do práv ve správním řízení. Je třeba vyjít z testu proporcionality a postulátu minimalizace omezení základních zásad správního řízení a legitimního očekávání. Úřad práce a potažmo žalovaný byli povinni provést test

proporcionality či dokonce test racionality a upřednostnit postup, který povede k nejvyšší možné ochraně práva na řádný proces a legitimní očekávání. Správní orgán úřad nerozptýlil pochybnosti, že opatření bylo přijato za účelem ochrany obyvatelstva před dalším rozšířením onemocnění COVID-19. I v mimořádné situaci platí, že úřad práce se musí řídit omezeními vyplývajícími z ústavního pořádku a maximálně respektovat práva dotčených osob.

7. Protože v předmětném období nebyla, a žalovaný netvrdí něco jiného, k dispozici možnost veřejně prospěšných prací v rámci veřejné služby s přihlédnutím k jejímu vzdělání a zdravotnímu stavu, ani vhodný projekt organizovaný krajskou pobočkou úřadu práce, lze žalobkyni těžko klást k tíži tuto skutečnost a snížit jí příspěvek na živobytí na částku existenčního minima. Žalobkyně se dovolávala použití tzv. teleologického výkladu s odkazem na důvodovou zprávu k novele, přitom zdůrazňovala motivační prvky obsažené v právní úpravě, a to i v právním stavu předcházejícím novelu, a zdůrazňovala předpoklad aktivity v rámci pracovního trhu nebo v rámci služeb zaměstnanosti.
8. Dále se žalobkyně dožadovala použití zásady legitimního očekávání, s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2009, č. j. 6 Ads 88/2006-132. Podle žalobkyně vycházejí závěry obou orgánů z nepodložených spekulací, neodpovídají skutečnosti, když snížení dávky nemá být potrestáním, ale motivací ke spolupráci s úřadem práce v případě, kdy tomu tak není. Lze vyžadovat, aby úřad práce vyvíjel mnohostrannou aktivitou, která je v oblasti zaměstnanosti jeho smyslem, tomuto požadavku žalovaný ani úřad práce nedostáli, v tomto směru postrádají obě rozhodnutí konkrétní úvahy. Žalovaný se také nedostatečně zabýval odvolacími námitkami.
9. Z uvedených důvodů žalobkyně navrhovala, aby soud rozhodnutí žalovaného i prvostupňové rozhodnutí úřadu práce zrušil.

III. Vyjádření žalovaného

10. V písemném vyjádření k žalobě žalovaný uvedl, že příspěvek na živobytí byl žalobkyni přiznán rozhodnutím úřadu práce ze dne 27. 10. 2020 ve výši 3 860 Kč měsíčně od září 2020. Důvodem snížení příspěvku na živobytí na částku existenčního minima 2 490 Kč byla skutečnost, že žalobkyně pobírá dávku nepřetržitě po dobu šesti kalendářních měsíců ve smyslu § 24 odst. 1 písm. f) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Žalobkyně pak do žádné z kategorií osob, u nichž se toto ustanovení neaplikuje, nespadá.
11. Námitce žalobkyně, že jí nebyla nabídnuta veřejná služba ani projekt organizovaný úřadem práce, žalovaný oponoval tím, že v řízení o příspěvku na živobytí nezkoumá důvody, proč se příjemce dávky projektů či veřejné služby neúčastní. Podstatné je, zda je prokazatelně vykonává, což se v případě žalobkyně nestalo. Žalovaný dodal, že ze spisové dokumentace vyplynulo, že žalobkyně byla jako uchazeč o zaměstnání zapojená do on-line zprostředkování, byla jí zaslána prezentace a dotazník, kde měla uvést, o jaké další informace by měla zájem, včetně informací o možném vstupu do projektu organizovaného úřadem práce, který běžel i v době pandemických opatření, žalobkyně

nereagovala. Rovněž dostávala on-line formou pravidelné informace, do projektu se tedy zapojit mohla, případně mohla sama vyvinout iniciativu a na on-line komunikaci reagovat.

12. Pokud jde o námitky k vedení řízení, správní řád za určitých podmínek umožňuje vydání rozhodnutí, které je prvním úkonem v řízení. Tuto možnost posílilo usnesení vlády ČR č. 1026 ze dne 12. 10. 2020, o přijetí krizových opatření k zajištění plynulosti poskytování nepojistných sociálních dávek zahájených z moci úřední, kdy bylo možno po dobu nouzového stavu z moci úřední rozhodnout o změně výše dávky bez vydání oznámení o zahájení správního řízení a vyrozumění dle § 36 odst. 3 správního řádu. Úřad práce postupoval v souladu s tímto usnesením.
13. Žalovaný poznamenal, že zákonná úprava snížení částky živobytí dle § 24 odst. 1 písm. f) zákona o pomoci v hmotné nouzi byla žalobkyni známa, v předchozím řízení byla o této právní úpravě dne 10. 2. 2017 písemně poučena. Dávka jí byla snižována ze stejného důvodu i v předchozím období pobírání dávky a také jí byla zvýšena z důvodu účasti na projektu organizovaném krajskou pobočkou úřadu práce v listopadu 2018. Námitka, že rozhodnutí o snížení příspěvku na živobytí bylo nepředvídatelné, není na místě.
14. Z uvedených důvodů žalovaný navrhoval, aby soud žalobu zamítnul.

IV. Doplnění žaloby

15. V zákonné lhůtě žalobkyně žalobu doplnila. Správní orgán orgány nepřihlédl k tomu, že ke komunikaci s úřadem slouží datová schránka. Z tvrzení, že v řízení o příspěvku na živobytí nezkoumá důvody, proč se příjemce dávky projektů či veřejné služby neúčastní, vyplývá, že úřad práce žádné z projektů či veřejnou službou nenabídl. Z internetových stránek úřadu práce vyplývá, že v rozhodné době projekty či veřejnou službou neorganizoval a nepořádal. Podle žalobkyně úřad práce nepostupoval v souladu s usnesením vlády č. 1026, neboť bylo v jeho možnostech postupovat tak, aby neutrpěla újmu a byla s předstihem zpravena o úkonu, který hodlá úřad učinit. Úřad práce měl a mohl vyvíjet aktivitu pro získání zaměstnání a nabízet vhodné projekty či veřejnou službu. Pokud žalovaný uvedl, že zákonná úprava snížení částky životního obětí jí byla známa z předchozího řízení, žalobkyně upozornila na to, že to skončilo nástupem do práce v roce 2019. Oprávněně předpokládala, že mimořádná opatření vyžadují i mimořádný přístup. Protože úřad práce neorganizoval žádné projekty či veřejnou službou, oprávněně předpokládala tolerantnější přístup. Z napadených rozhodnutí ani spisového materiálu nevyplývá, zda uchazeč o zaměstnání má být sám aktivní, případně zda úřad práce tyto projekty sám aktivně nabízí uchazeči. Pokud žalovaný tvrdí zapojení do on-line zprostředkování, chybí pro toto tvrzení důkazy. V datové schránce žalobkyně se žádné takové podklady nenacházely. Žalobkyně uvedla, že bylo sice postaveno najisto, že se neúčastnila projektů organizovaných úřadem práce. Úřad práce

jednal způsobem odporujícím dobrým mravům, neboť správní řízení v podstatě neproběhlo. Podle žalobkyně úřad práce výzvy neodůvodňuje a ani poté, kdy bylo k výzvě podáno vyjádření, úřad práce nesdělil žádný závěr.

16. V dalším doplnění žaloby žalobkyně zopakovala, že úřad práce neuvedl racionální důvod bránící běžnému průběhu správního řízení. Ani nouzový režim neopravňuje k omezování práv ve větším než nezbytném a odůvodněném rozsahu, proto je třeba, aby úřad práce svůj postup odůvodnil. S přihlédnutím k usnesení vlády č. 1026 v řízeních zahájených z moci úřední může být prvním úkonem v řízení vydání rozhodnutí ve věci v případech, pro které zákon stanoví, že se rozhodnutí nevzdá. Žalobkyně znovu uvedla, že odporuje dobrým mravům, pokud správní řízení vůbec neproběhlo. S ohledem na základní zásady činnosti správních orgánů má být aktivní správní orgán, povinný subjekt má hledat způsoby maximálního vyhovění podané žádosti a nikoliv důvody, jak jejímu vyhovění zabránit nebo oprávněnou výši dávky nedůvodně libovolně snižovat. Postup zvolený úřadem práce zmíněné usnesení vlády umožňuje jen v případech, kdy je nesporné splnění podmínek nároku na dávku a výplatu a její výši. Toto v daném případě nebylo, o čemž svědčí nejednoznačné odůvodnění.

V. Posouzení věci krajským soudem

17. Krajský soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí a řízení, které jeho vydání předcházelo, v řízení dle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v rozsahu a mezích uplatněných žalobních bodů, vycházejí přitom ze skutkového a právního stavu v době vydání napadeného rozhodnutí, v souladu s § 75 odst. 1, odst. 2 s. ř. s.
18. K projednání žaloby nařídil soud na žádost žalobkyně ústní jednání. Z účasti na něm se žalovaný, omluvil, souhlasil s projednání věci v nepřítomnosti. Žalobkyně se k jednání bez omluvy nedostavila, o odročení jednání nežádala, soud proto provedl ústní jednání v nepřítomnosti účastníků, v souladu s § 101 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve spojení s § 64 s. ř. s..
19. Předmětem soudního přezkumu je rozhodnutí úřadu práce o snížení dávky hmotné nouze – příspěvku na živobytí na částku 2 490 Kč, ve spojení s rozhodnutím žalovaného.
20. Podle 44 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi *změní-li se skutečnosti rozhodné pro výši dávky tak, že dávka má být snížena, provede se snížení dávky od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém tato změna nastala.*
21. Podle § 23 zákona o hmotné nouzi *výše příspěvku na živobytí činí, není-li dále stanoveno jinak, za kalendářní měsíc rozdíl mezi částkou živobytí osoby (§ 24 odst. 1) a příjmem osoby (§ 9 odst. 2), není-li osoba společně posuzována s jinými osobami (§ 2 odst. 1). Nemá-li posuzovaná osoba žádný příjem, rovná se příspěvek na živobytí částce živobytí posuzované osoby.*

22. Podle § 24 odst. 1 písm. f) zákona o pomoci v hmotné nouzi *částka živobytí osoby činí u osoby, která pobírá příspěvek na živobytí déle než 6 kalendářních měsíců, částku existenčního minima; zvýšení částky živobytí podle § 25 až 28 této osobě nenáleží. Toto ustanovení se nevztahuje na osobu, u které se nezkoumá snaha zvýšit si příjem vlastní prací (§ 11 odst. 3), osobu s nárokem na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci, osobu prokazatelně se účastnící na projektech organizovaných krajskou pobočkou Úřadu práce, osobu, která je výdělečně činná, osobu, která je invalidní ve druhém stupni, a osobu, která vykonává veřejnou službu v rozsahu alespoň 20 hodin v kalendářním měsíci.*
23. V prvé řadě se soud musel zabývat tím, zda je napadené rozhodnutí přezkoumatelné. Žalobkyně mj. namítala, že se žalovaný dostatečně nevypřádal s odvolacími námitkami. Je totiž povinností odvolacího správního orgánu přezkoumat napadené rozhodnutí v kontextu všech odvolacích důvodů a vypořádat se s nimi. Odmítne-li se odvolací správní orgán zabývat některou odvolací námitkou a nevypořádá všechny důvody uvedené v odvolání, je takové rozhodnutí považováno za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2009, č. j. 7 Afs 116/2009-70, rozsudky Nejvyššího správního soudu dostupné na www.nssoud.cz). Odvolací správní orgán však není povinen reagovat na každý dílčí aspekt uplatněných odvolacích důvodů, postačí, pokud lze z jeho rozhodnutí seznat, jak uplatněné námitky posoudil a z čeho přitom vycházel. Dílčí nedostatky odůvodnění rozhodnutí nejsou důvodem nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů.
24. V souzeném případě má soud rozhodnutí žalovaného za přezkoumatelné, vyhovující požadavkům § 68 odst. 3 správního řádu, neboť z něj jsou seznatelné jednak skutkové okolnosti, které považoval žalovaný za relevantní z hlediska aplikace § 23 a § 24 odst. 1 písm. f) zákona o hmotné nouzi, jednak právní posouzení věci, včetně úvah o zákonnosti procesního postupu úřadu práce a aplikaci usnesení vlády č. 1026. Žalobkyně ani nekonkretizuje, jakou odvolací námitku považuje ze strany žalovaného za nedostatečně vypořádanou.
25. Dále se soud zabýval namítanými procesními pochybeními při vedení správního řízení o snížení příspěvku na živobytí.
26. Obecnou úpravu zahájení řízení z moci úřední obsahuje ustanovení § 46 odst. 1 správního řádu, ze kterého vyplývá, že *řízení z moci úřední je zahájeno dnem, kdy správní orgán oznámil zahájení řízení účastníkovi uvedenému v § 27 odst. 1 doručením oznámení. Dle odst. 3 uvedeného ustanovení platí, že oznámení o zahájení řízení může být spojeno s jiným úkonem v řízení.* Podle zvláštní právní úpravy však mohou nastat případy, kdy je jediným úkonem správní řízení zahájeno a zároveň je v něm i rozhodnuto. Takovou úpravu obsahují některé zvláštní zákony, zpravidla jde o situace, kdy je třeba rychle reagovat a ve věci rozhodnout. Při vydání takového rozhodnutí, které je prvním úkonem v řízení, správní orgán obvykle vychází z jemu známých skutečností, další dokazování není povinen provádět, přičemž z podstaty věci je zřejmé, že před vydáním rozhodnutí účastník řízení nemůže realizovat svá procesní práva, např. právo být seznámen s podklady rozhodnutí a vyjádřit se k nim (srov. např. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 11. 2013, č. j. 9 A 152/2010-33, publ. ve Sb. NN 3019/2014; či ze dne 20. 12. 2017, č. j. 9 Ad 16/2015-78, publ. ve Sb. NSS 3814/2018).

27. Takovou zvláštní právní úpravu, která má přednost před postupem dle § 46 odst. 1 správního řádu, obsahuje právě usnesení vlády č. 1026. Podle bodu 1. tohoto usnesení se *ukládá k zajištění plynulosti poskytování nepojistných sociálních dávek a průkazu osoby se zdravotním postižením Úřadu práce České republiky a Ministerstvu práce sociálních věcí postupovat po dobu trvání nouzového stavu v řízeních podle ... zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ... takto: v řízeních zahájených z moci úřední může být prvním úkonem v řízení vydání rozhodnutí ve věci; v případech pro které zákon stanoví, že se rozhodnutí nevydává, může být prvním úkonem v řízení vydání písemného oznámení, které se nedoručuje do vlastních rukou.*
28. Z ustanovení § 75 písm. c) ve spojení s § 76 zákona o pomoci v hmotné nouzi vyplývá, že řízení o snížení výše příspěvku na živobytí je řízením, které se zahajuje z moci úřední, v němž se vydává rozhodnutí ve věci, nikoli pouze oznámení o dávce a její výši. Pokud úřad práce řízení o snížení příspěvku na živobytí zahajoval a rozhodoval v něm v době vyhlášení nouzového stavu (tato skutečnost není v dané věci sporná), nepochybil, pokud v souladu s bodem 1. usnesení vlády č. 1026 v řízení jako první úkon vydal rozhodnutí ve věci, tedy rozhodnutí o snížení dávky. Výklad citovaného bodu usnesení vlády předestřený žalobkyní v druhém doplnění žaloby nepovažuje soud za správný.
29. Úřad práce tedy nebyl povinen vydávat oznámení o zahájení řízení ve smyslu § 46 odst. 1 správního řádu a doručovat jej žalobkyni, ani ji před vydáním rozhodnutí seznamovat s podklady rozhodnutí ve smyslu § 36 odst. 3 správního řádu. A nebyl ani povinen v rozhodnutí rozvádět, proč podle citovaného bodu usnesení vlády postupoval a z jakých důvodů se od něj neodchýlil. Ze samotného usnesení vlády č. 1026 vyplývá, že bylo vydáno za nouzového stavu jako krizové opatření k zajištění plynulosti chodu orgánů pomoci v hmotné nouzi, kterým se takto ukládá postupovat. V textu bodu 1. usnesení bylo sice užito pojmu „*může*“ být prvním úkonem v řízení vydání rozhodnutí ve věci, toto ustanovení je ovšem třeba vykládat tak, že tímto způsobem má úřad práce za nouzového stavu postupovat pravidelně za účelem zajištění plynulosti poskytování nepojistných sociálních dávek, nebrání-li tomuto postupu nějaké objektivní okolnosti. Nebylo tedy v zásadě povinností úřadu práce zdůvodňovat, že v daném konkrétním případě žalobkyně nevyvstaly skutečnosti, které by mu bránily tento zjednodušený procesní postup aplikovat. Postup úřadu práce, který jednal v souladu se shora citovaným bodem usnesení vlády č. 1026, proto nelze označit za účelové zneužití úřední moci.
30. Pro vypořádání dalších žalobních námitek, jejichž podstatou je nedostatečná aktivita úřadu práce ohledně nabízení a zajištění projektů jím organizovaných, případně zaměstnání a veřejné služby, je stěžejní výklad ustanovení § 24 odst. 1 písm. f) zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění zákona č. 67/2016 Sb.. Žalobkyně totiž poukazovala zejména na nedostatky přístupu ze strany úřadu práce, které podle ní zapříčily, že v rozhodném období neměla zaměstnání, neúčastnila se projektů organizovaných krajskou pobočkou úřadu práce a nevykonávala veřejnou službu, což podle názoru žalobkyně nelze přičítat k její tíži.

31. Dle uvedeného ustanovení v pořadí šestou kategorií osob, u kterých činí částka existenčního minima 2 490 Kč částku živobytí, tvoří osoby pobírající příspěvek na živobytí déle než 6 kalendářních měsíců. Současně jsou z této kategorie výslovně vyloučeny (nespadají-li ovšem tyto osoby do ostatních skupin § 24 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi):
- osoby, u nichž se nezkoumá snaha zvýšit si příjem vlastní prací (§ 11 odst. 3)
 - osoby s nárokem na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci
 - osoby prokazatelně se účastnící na projektech organizovaných krajskou pobočkou Úřadu práce
 - osoby, které jsou výdělečně činné
 - osoby, které jsou invalidní ve druhém stupni
 - a nakonec i osoby, které vykonávají veřejnou službu v rozsahu alespoň 20 hodin v kalendářním měsíci.
32. Soud má ve shodě se správními orgány za to, že snížení příspěvku na živobytí na částku existenčního minima ve smyslu § 24 odst. 1 písm. f) zákona o pomoci v hmotné nouzi se nevztahuje pouze na ty příjemce dávky, kteří se prokazatelně účastnili některého z projektů organizovaných příslušnou krajskou pobočkou úřadu práce, jsou výdělečně činní, skutečně vykonávají veřejnou službu v rozsahu alespoň 20 hodin v kalendářním měsíci. Pokud se příjemce dávky prokazatelně takových projektů organizovaných úřadem práce neúčastnil, nezkoumají orgány pomoci v hmotné nouzi důvody, pro které se tak stalo. Stejně jako nezkoumají, z jakých důvodů nebyl příjemce dávky výdělečně činný, nebo nevykonával veřejnou službu ve stanoveném rozsahu (srov. již dříve vydaný rozsudek zdejšího soudu ze dne 21. 5. 2020, č. j. 60 Ad 5/2019-42, dostupný na www.nssoud.cz). Soud pro úplnost konstatuje, že se s výkladem zastávaným žalobkyní, jež je v podstatě citací závěrů vyslovených pouze *obiter dictum* Krajským soudem v Plzni ze dne 26. 4. 2019, č. j. 16 Ad 34/2018-41, neztotožňuje.
33. V projednávané věci není mezi účastníky sporu o tom, že žalobkyně není osobou ve smyslu § 11 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Stejně tak je nesporné, že není osobou s nárokem na podporu v nezaměstnanosti nebo při rekvalifikaci a že není osobu invalidní ve druhém stupni. Žalobkyně ovšem ani nezpochybňuje zjištění, že není osobou výdělečně činnou, ani osobou prokazatelně se účastnící projektů organizovaných krajskou pobočkou úřadu práce, ani osobou vykonávající veřejnou službu v požadovaném rozsahu. Naopak sama v žalobě výslovně potvrzuje, že bylo najisto postaveno, že se žádných projektů organizovaných úřadem práce neúčastnila. A z žalobních tvrzení je zřejmé, že žalobkyně ani neměla zaměstnání a nevykonávala veřejnou službu, byla v evidenci uchazečů o zaměstnání vedené úřadem práce.
34. Pokud tedy bylo úřadu práce z úřední činnosti známo, že žalobkyně pobírala příspěvek na živobytí déle než 6 kalendářních měsíců a v rozhodném období se nezúčastnila žádného z projektů organizovaných úřadem práce a nevykonávala veřejnou službu a současně neoznámila úřadu práce žádnou z rozhodných skutečností s vlivem na nárok a výši dávky (viz základní poučení o povinnostech příjemce dávky žalobkyní podepsané dne 30. 9. 2020), bylo na místě vydat z úřední moci v souladu s § 24 odst. 1 písm. f)

zákona o pomoci v hmotné nouzi ve spojení s bodem 1. usnesení vlády č. 1026 rozhodnutí o snížení výše příspěvku na živobytí z důvodu jeho dlouhodobého pobírání.

35. Soud opakuje, že ustanovení § 24 odst. 1 písm. f) zákona o pomoci v hmotné nouzi, které stanoví částku živobytí rovnající se částce existenčního minima, orgánům pomoci v hmotné nouzi nedává žádnou možnost správního uvážení. Nebyl zde tedy žádný prostor pro zohlednění specifik vyvolaných pandemií onemocnění COVID-19 a vyhlášením nouzového stavu. Stejně tak nemohl úřad práce zohlednit vysokoškolské studium žalobkyně, případně její zdravotní stav.
36. Stejně tak nebylo možné zohlednit, zda žalobkyně byla či nebyla v rámci spolupráce s úřadem práce vyrozuměna o možnosti veřejné služby či účasti na projektu organizovaném příslušnou krajskou pobočkou úřadu práce či zda neodmítla účast na takovém projektu či neodmítla zaměstnání. Jak již bylo uvedeno shora, při stanovení výše příspěvku na živobytí po zohlednění výše částky živobytí dle § 24 odst. 1 písm. f) zákona o pomoci v hmotné nouzi v důsledku dlouhodobého pobírání dávky úřad práce nezjišťuje a nezohledňuje důvody, které přispěly k tomu, že žalobkyně jako příjemce dávky zaměstnání nezískala účast na příslušném projektu či veřejnou službu, případně zaměstnání. Správní orgány tedy nepochybily, pokud takové skutečnosti podrobně nezjišťovaly, ani s přihlédnutím ke studiu a zdravotnímu stavu žalobkyně, jak namítá. Není proto ani vadou řízení, pokud žalobkyně nebyla seznámena se spisovou dokumentací, resp. podklady, které by se těmito otázkám věnovaly. Ze shodných důvodů se soud nezabýval ani způsobem, kterým úřad práce se žalobkyní při zprostředkování zaměstnání, resp. účasti na projektech jím organizovaných komunikoval.
37. Zmínku žalovaného o nikoli aktivním hledání zaměstnání a zapojení žalobkyně do on-line zprostředkování projektů organizovaných úřadem práce, ačkoli nejde o skutečnosti, které by byly z pohledu snížení příspěvku na živobytí podle § 24 odst. 1 písm. f) zákona o pomoci v hmotné nouzi relevantní, soud chápe jako snahu beze zbytku věcně reagovat na skutečnosti namítané žalobkyní v odvolání. Protože se však, jak již soud opakovaně vysvětlil, nejednalo o skutečnosti pro věc rozhodné, nebylo vadou řízení s vlivem na zákonnost rozhodnutí, pokud žalovaný žalobkyni před vydáním rozhodnutí neseznámil s podklady (informace úřadu práce k žalobkyni), které se postupu úřadu práce při zprostředkování zaměstnání a projektů organizovaných úřadem práce a zapojení žalobkyně do on-line zprostředkování týkaly.
38. A přestože v daném případě bylo rozhodnutí ve věci prvním úkonem v řízení, souhlasí soud s žalovaným, že vydání rozhodnutí o snížení příspěvku na živobytí z důvodu jeho pobírání po dobu delší než 6 kalendářních měsíců nemohlo být pro žalobkyni jako dlouhodobou příjemkyni této dávky překvapivé. Již v předchozím řízení byla žalobkyně poučena o právní úpravě snížení příspěvku na živobytí přijaté zákonem č. 367/2016 Sb., dne 10. 2. 2017 písemné poučení v tomto směru podepsala. Příspěvek na živobytí jí byl ze stejného důvodu snížen i v minulosti, podle žalovaného, jehož vyjádření žalobkyně neopouje, jí byla dávka poté zvýšena z důvodu účasti na projektu organizovaném krajskou pobočkou úřadu práce. Námitka, že rozhodnutí o snížení příspěvku na živobytí bylo nepředvídatelné, tedy také není důvodná.

VI. Závěr a náklady řízení

39. Na základě uvedených argumentů dospěl soud k závěru, že žaloba je nedůvodná a zamítl ji postupem podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
40. Podle § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Podle § 60 odst. 2 s. ř. s. ustanovení odst. 1 neplatí, mělo-li být právo na náhradu nákladů řízení přiznáno správnímu orgánu ve věcech důchodového pojištění, nemocenského pojištění, pomoci v hmotné nouzi a sociální péče.
41. V souzené věci byl úspěšný žalovaný správní orgán, protože se však jednalo o věc pomoci v hmotné nouzi, na náhradu nákladů řízení nemá právo. Soud proto vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Liberec 16. září 2021.

Mgr. Lucie Trejbalová,
samosoudkyně